

Ny förordning om spritdrycker

2016/17:FPM50

Näringsdepartementet

2017-01-03

Dokumentbeteckning

KOM(2016) 750

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om definition, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, samt om skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker.

Sammanfattning

Kommissionen antog den 1 december 2016 ett förslag till en ny förordning om spritdrycker. Förslaget innebär en förenkling av befintliga bestämmelser genom smärre ändringar för bättre tydlighet och läsbarhet. De definitioner som används har anpassats till den tekniska utvecklingen och nuvarande bestämmelser om geografiska beteckningar anpassas till motsvarande bestämmelser på livsmedelsområdet. Förslaget syftar även till en anpassning till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Förslaget berör tillverkare av spritdrycker, men även företag som använder spritdrycker i produktionen av andra livsmedel eftersom förordningen reglerar hur namn på spritdrycker får användas i presentationen och märkningen av livsmedel. En viktig del av förslaget för Sverige är reglerna om skyddade geografiska beteckningar och då särskilt i förhållande till Svensk Vodka, Svensk Akvavit och Svensk Punsch.

Regeringen välkomnar förslaget men har vissa synpunkter på innehållet i sak.

1.1 Ärendets bakgrund

Det finns redan en EU-ram som möjliggör fri rörlighet för spritdrycker på den inre marknaden samt regler om skydd för geografiska beteckningar för spritdrycker. Förslaget innehåller bland annat smärre ändringar av teknisk natur för att avhjälpa brister i genomförandet av nuvarande förordning och för att göra lagstiftningen förenlig med nya EU-bestämmelser. I fråga om förfarandena för ansökan om, ändring respektive registrering av, invändning mot och avregistrering av skyddade beteckningar har befintliga bestämmelser i stora delar harmoniserats med reglerna i förordningen (EU) nr 1151/2012. Förslaget innebär i huvudsak inga ändringar av den särskilda karaktären för de skyddade beteckningarna på spritdrycker. Ändringar i fråga om struktur och ordval har uteslutande gjorts för att förenkla bestämmelserna och öka läsbarheten i enlighet med kommissionens åtgärder för bättre lagstiftning.

1.2 Förslagets innehåll

Denna förordning är en uppdatering av gällande förordning från 2008. Förordningen gäller spritdrycker som har en alkoholhalt över 15 volymprocent.

Förordningen handlar om definition, presentation och märkning av spritdrycker. Även jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i framställningen av alkoholhaltiga drycker regleras i förordningen. Därtill finns bestämmelser om skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker. Bestämmelserna möjliggör för företag att registrera produkter med en speciell geografisk koppling och en sådan registrering medför ett skydd för dessa produkter. Sverige har sedan EU-inträdet tre skyddade geografiska beteckningar för spritdrycker, Svensk Vodka, Svensk Akvavit och Svensk Punsch.

Förordningens rättsliga grund föreslås vara artikel 114.1 och 43.2 i EUF-fördraget. Detta är en skillnad mot nu gällande förordning som har artikel 95 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen som grund (motsvarande artikel 114.1 i EUF-fördraget). Ändringen har skett i syfte att förtydliga kopplingen till jordbrukssektorn och kravet på att etanolen som används i spritdrycker och andra alkoholhaltiga drycker måste framställas av jordbruksprodukter.

Ett stort antal ändringar har gjorts som en följd av att lagstiftningen anpassas till Lissabonfördraget samt ambitionen att skriva på ett enklare sätt. Därtill har kommissionen ansett att vissa av de regler som idag finns i tillämpningsförfordningar är av väsentlig karaktär och därmed bör regleras i grundakten. Det finns dock några ändringar i sak, varav de viktigaste listas nedan:

- Vissa ändringar har gjorts i definitionerna. Bland annat förtydligas att reglerna för beteckningar även gäller när spritdrycker används i andra livsmedel. Kategorierna av spritdrycker delas också in på ett nytt sätt.
- Reglerna om språk för märkning av spritdrycker har förenklats genom att man hänvisar till horisontella regler.
- Rörande geografiska beteckningar för spritdrycker ersätts befintliga regler avseende handläggningsförfaranden med nya förfaranden som bygger på de mer omfattande motsvarigheterna för jordbruksprodukter och livsmedel. Förslaget innehåller även bestämmelser om gemensam ansökan och invändning liknande de i kommissionens förordningar (EU) nr 664/2014 och (EU) nr 668/2014.
- Bilagan (bilaga III) som innehåller namnen på skyddade geografiska beteckningar på spritdrycker ersätts av en elektronisk databas.
- En ny regel om nationellt skydd har införts vilket medför att medlemsstaterna får bevilja en produkt nationellt skydd från och med den tidpunkt då en ansökan om att skydda ett namn kom in till kommissionen. Nytt i detta är även att ett namn inte får skyddas om framställningen eller förberedelserna för framställningen som krävs i den aktuella kategorin inte sker i det berörda geografiska området.
- En annan nyhet är att medlemsstaterna ska utföra riskbaserad kontroll av användningen av skyddade namn på spritdrycker samt underrätta kommissionen om vilka kontrollmyndigheter man utsett.
- Kontrollen av geografiska beteckningar på spritdrycker ska föras in i ett separat avsnitt av den fleråriga nationella kontrollplanen.

Angående medlemsstaternas egen lagstiftning anges liksom tidigare att man inte får förbjuda eller begränsa import, försäljning, eller konsumtion av spritdrycker som är förenliga med förordningen.

I nuvarande förordning delegeras vissa befogenheter till kommissionen med det föreskrivande förfarandet respektive föreskrivande förfarandet med kontroll. I förslaget till ny förordning föreslås kommissionen få utökade befogenheter att anta delegerade akter och genomförandeakter. Det kan noteras att kommissionen bemyndigas att anta akter för till exempel:

- ändring av kraven för kategorier och övriga spritdrycker,

för att tillgodose påvisade behov på grund av förändringar i efterfrågemönster, tekniska framsteg, internationella standarder eller produktinnovation

- tillfälliga ändringar av produktspecifikationer på grund av obligatoriska sanitära eller fytosanitära åtgärder, naturkatastrofer, ogynnsamma väderförhållanden
- lämpliga åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att förhindra olovlig användning av geografiska beteckningar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2016/17:FPM50

Förordningar är direkt tillämpliga i Sverige. När det gäller regler om nationellt skydd och procedur för ansökan om skydd av en geografisk beteckning för spritdrycker kan lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar eller dess kompletterande förordning (2009:1425) beröras. Förslaget bedöms inte i övrigt ha någon påverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser/konsekvensanalys

Förslaget bedöms inte ha några effekter på gemenskapsbudgeten eller den nationella budgeten. Kommissionen har inte gjort någon konsekvensbedömning av förslaget med hänvisning till att det inte innebär några större förändringar jämfört med nuvarande regelverk. Samråd har däremot hållits med spritproducentorganisationer. Förslaget ingår inte i Refit-programmet men har utarbetats med hänsyn till medlemsstaternas och aktörernas förväntningar på en förenkling och med hänsyn till de vägledande principerna för bättre lagstiftning.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att följande målsättningar för förordningen bör vara vägledande i den svenska synen på förordningen:

- en förenklad, lättbegriplig och transparent lagstiftning,
- att horisontella regler till exempel om livsmedelsinformation används i största möjliga utsträckning, detta för att undvika dubbelreglering eller på annat sätt otydliga regler,
- att konsumenternas intressen tas tillvara genom tillförlitlig och begriplig information som bemöter konsumenternas intressen och behov,
- att subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen beaktas, och
- stärkt konkurrenskraft i svensk produktion av livsmedel.

Regeringen bedömer att tillägget av artikel 43.2 som rättslig grund inte får några praktiska konsekvenser. Regeringen anser vidare att det i grunden är positivt att lagstiftningen om skyddade beteckningar för spritdrycker anpassas till att likna motsvarande lagstiftning för livsmedel. Det är samtidigt viktigt att bevaka att lagstiftningen fortsatt innebär ett gott skydd för de svenska skyddade beteckningarna. Regeringen avser vidare bevaka att de befogenheter som ges till kommissionen att anta delegerade och genomförandeakter inte strider mot proportionalitetsprincipen.

Synpunkter från medlemsstaterna saknas.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ståndpunkter från institutioner saknas.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Livsmedelsverket är positivt till förslaget som förenklar lagstiftningen. Verket bedömer dock att ytterligare förenklingar behövs för att öka läsbarheten. De utökade reglerna rörande förfarande och kontroll för skyddade beteckningar innebär krav på större åtagande för verket samtidigt som möjligheterna för ett effektivt skydd för geografiska beteckningar på spritdrycker förbättras. När det gäller kommissionens omfattande delegerade befogenheter kan det ses som en förenkling, men verket befarar att det även ger utrymme till en ökad detaljreglering på området.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 43.2 och 114.1. Nuvarande förordning (EG) nr 110/2008 bygger på artikel 95 i EG-fördraget, numera artikel 114 i EUF-fördraget. Beslut fattas av rådet och Europaparlamentet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Regeringens bedömning är att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen eftersom det är nödvändigt att regelverket tillämpas enhetligt för att förebygga vilseledande förfaranden, skydda konsumenterna och undvika snedvridning av konkurrensen. Vad gäller proportionalitetsprincipen är regeringens bedömning att förslaget, i synnerhet de delar som avser omfattningen av delegerade- och genomförandebefogenheter till kommissionen, behöver granskas ytterligare.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget överlämnades till rådet och Europaparlamentet den 1 december 2016 och presenterades av kommissionen i en rådsarbetsgrupp den 9 december 2016. Behandlingen kommer att fortsätta under 2017.

4.2 Fackuttryck/termer

Spritdryck: en alkoholhaltig dryck som uppfyller vissa i förordningen specificerade krav bland annat att den har en alkoholhalt på lägst 15 volymprocent.

Geografiska beteckningar: en kollektiv immaterialrätt som anger att en produkt har sitt ursprung i ett land, eller i en region eller en plats i ett land, där produktens kvalitet, rykte eller andra egenskaper i allt väsentligt kan tillskrivas dess geografiska ursprung